

Erhvervsmiljøretten

Miljøgodkendelsesordninger,
miljøkvalitetskrav og
proces- og digitaliseringskrav

Ellen Margrethe Basse

Jurist- og Økonomforbundets Forlag
2017

Erhvervsmiljøretten

Miljøgodkendelsesordninger, miljøkvalitetskrav og proces- og digitaliseringskrav

1. udgave, 1. oplag

© 2017 Jurist- og Økonomforbundets Forlag

Alle rettigheder forbeholdes.

Mekanisk, elektronisk, fotografisk eller anden gengivelse af
eller kopiering fra denne bog eller dele heraf
er ifølge gældende dansk lov om ophavsret ikke tilladt
uden forlagets skriftlige samtykke eller aftale med Copy-Dan

Omslag og sats: Knud Kristensen

Forsidefoto: www.colourbox.com

Tryk: Clemensstrykkeriet, Viborg

Printed in Denmark 2017

ISBN 978-87-574-3123-0

Jurist- og Økonomforbundets Forlag

Gothersgade 137

1123 København

Telefon: 39 13 55 00

e-mail: forlag@djoef.dk

www.djoef-forlag.dk

INDHOLDSOVERSIGT

<i>Indholdsoversigt</i>	5
<i>Forord</i>	7
<i>Indholdsfortegnelse</i>	9
Kapitel 1	49
<i>Erhvervs miljøret</i>	
Kapitel 2	79
<i>EU-retten og dens betydning på miljøområdet</i>	
Kapitel 3	129
<i>“Processuelle miljørettigheder” og krav til sagsbehandlingen</i>	
Kapitel 4	249
<i>Miljøprincipper og deres betydning</i>	
Kapitel 5	277
<i>Lokalisering af anlæg</i>	
Kapitel 6	325
<i>Habitat- og naturbeskyttelse</i>	
Kapitel 7	371
<i>Vandkvalitetsmål og -beskyttelseskrav</i>	
Kapitel 8	453
<i>Luftkvalitetskrav og lugtniveauer</i>	
Kapitel 9	497
<i>Beskyttelse imod støj</i>	
Kapitel 10	525
<i>Energi- og ressourceeffektivitet samt affald</i>	

Kapitel 11	567
<i>IE-direktivets godkendelses- og revurderingsordning</i>	
Kapitel 12	615
<i>Godkendelseskrav efter miljøbeskyttelsesloven</i>	
Kapitel 13	681
<i>Ikke-godkendelsespligtige aktiviteter</i>	
Kapitel 14	695
<i>Brancheregler for risikovirksomhed</i>	
Kapitel 15	725
<i>Projektvurdering og vilkår efter husdyrbrugloven</i>	
Kapitel 16	777
<i>Miljøtilsyn, revurdering og miljøansvar</i>	
Kapitel 17	847
<i>Basistilstandsrapport og definitivt driftophør</i>	
Kapitel 18	869
<i>Klage- og efterprøvelsesmuligheder</i>	
Kapitel 19	907
<i>Domstolenes efterprøvelse og håndhævelse</i>	
Regelregister	943
Referencer	961
Forkortelser	977
Stikord	983

FORORD

Denne bog behandler erhvervsmiljøretten med hovedvægten på den helt afgørende betydning, som EU-miljøretten har for de krav, der stilles til det miljøkvalitetsniveau og de virkemidler, der skal anvendes i dansk ret. De særlige krav, der stilles til sagsbehandlingen – som konsekvens af EU's og Danmarks tiltrædelse af Århuskonventionen – indgår blandt de mange centrale virkemidler, der behandles i bogen. Digitaliseringens afgørende betydning er ét af de øvrige emner, der går på tværs af fremstillingen.

Da miljølovgivningen er meget omfattende, har det været nødvendigt at foretage en afgrænsning af de emner, der behandles i bogen. Jeg har valgt at lade miljøgodkendelsessystemerne, som de er reguleret henholdsvis i IE-direktivet, miljøbeskyttelsesloven og husdyrbrugloven, være bestemmende for afgrænsningen. Godkendelsessystemets "afhængighed" af et beslutningsgrundlag, der hentes fra reguleringen natur, vand, luft, støj og affald, indgå som "den røde tråd" i bogen. De nævnte reguleringsområder behandles endvidere før behandlingen af godkendelsesreglerne. Det er også godkendelsessystemets sammenhæng med miljøtilsynet, reglerne om definitivt driftsophør, rekurs- og domstolsprøvelse, der i vid udstrækning er bestemmende for den måde, de nævnte emner er behandlet i bogens sidste kapitler.

Bogen kan anvendes i undervisningen på de juridiske kandidatuddannelser og på efteruddannelseskurser. Dens målgruppe er også de mange rådgivere, advokater og offentligt ansatte, der i det daglige arbejde skal forholde sig til den komplekse lovgivning. Det er ambitionen at gøre det muligt for læserne at få en indsigt i de komplicerede regler og samspil, der er tale om i miljølovgivningen. Bogen skulle gerne gøre det lettere at sikre en anvendelse af miljølovgivningen i overensstemmelse med de krav, der er formuleret af EU-domstolen og af de nationale domstole. Anvendelsen af bogen som et opslagsværk understøttes af et omfattende stikordsregister og en detaljeret indholdsfortegnelse.

Jeg vil takke sekretærene Tinna Meyer, Winnie Sørensen, Helle Hjorth Christiansen og Gitte Schneider samt min søn, Poul Johannes Basse, for deres hjælp med korrekturlæsning. Jeg vil også takke min mand, Knud Kristensen, for hans tålmodige hjælp med de tekniske

problemer, som satsarbejdet har forvoldt mig. Uden den hjælp havde det ikke været muligt for mig at skrive en bog, hvor jeg kunne opdatere indholdet stort set indtil, bogen gik i trykken.

Bogen er skrevet i 2016, hvor der er foretaget mange regelændringer og præsenteret en række nye reformforslag. De slåfejl m.v., der er i bogen, kan alene tilskrives mig. Den løbende opdatering, som jeg har foretaget – herunder med inddragelse af nye regler, reformforslag, pilot- og åbningsskrivelser samt afsagt domme – har betydet, at jeg løbende har indføjet ny tekst. En del af teksten er derfor skrevet efter, at korrekturlæsningen er afsluttet. Inddragelsen af nyt materiale i bogen er afsluttet den 1. november 2016.

Aarhus den 25. december 2016

Ellen Margrethe Basse

INDHOLDSFORTEGNELSE

Indholdsoversigt	5
Forord	7
Indholdsfortegnelse	9
Kapitel 1	49
<i>Erhvervsmiljøret</i>	
1.1 Erhvervsmiljørettens baggrund og udvikling	51
1.1.1 Historisk en regulering af fast ejendom	51
1.1.2 Forholdet til naboretten	53
1.1.2.1 Referencer i miljølovgivningen til naboretten	54
1.1.2.2 Referencer i naboretlige domme til miljølovgivningen	54
1.1.2.3 Nogle centrale forskelle mellem miljølovgivning og naboret	55
1.1.3 Ændringer i reguleringsperspektivet m.v.	56
1.1.3.1 Vertikal og horisontal harmonisering	56
1.1.3.2 Bindende miljøkvalitetsnormer m.v.	57
1.1.4 Prioriteringer af miljø og/eller økonomi	59
1.2 Bogens indhold	61
1.2.1 EU's retsorden og miljøregler af central betydning	61
1.2.2 Processuelle miljørettigheder, digitalisering og sagsbehandling	63
1.2.3 Miljøprincippers betydning på EU- hhv. nationalt niveau	64
1.2.4 Planlovgivning, afstandskrav og lokaliseringvalg	65
1.2.5 Beskyttelse af Natura 2000-områder og § 3-områder	65
1.2.6 Beskyttelse af vandkvaliteten og udelukkelse af forringelse	66

- 1.2.7 Beskyttelse af luftkvalitet 67
- 1.2.8 Beskyttelse af nærmiljøet mod støj 68
- 1.2.9 Cirkulær økonomi, energi- og ressourceeffektivitet samt affald 68
- 1.2.10 Helhedstænkning ved miljøgodkendelse og revurdering 69
- 1.2.11 Miljøbeskyttelseslovens miljøgodkendelsesordning m.v. 70
- 1.2.12 Husdyrbruglovens miljøgodkendelses- og tilladelsesordning 72
- 1.2.13 Retsbeskyttelse, tilsynskompetencer og -forpligtelser 73
- 1.2.14 Basistilstandsrapporter og krav ved definitivt driftsophør 75
- 1.2.15 Kontrol og administrativ efterprøvelse af afgørelser m.v. 75
- 1.2.16 Domstolsprøvelse og håndhævelse 76

Kapitel 2.....79

EU-retten og dens betydning på miljøområdet

- 2.1 Lissabontraktaten og miljøet 80
 - 2.1.1 Bæredygtig udvikling som overordnet politisk mål 80
 - 2.1.1.1 Miljøformål og -principper 81
 - 2.1.1.2 Miljøhandlingsprogrammer og -politikker 81
 - 2.1.2 Kompetencetildelingsprincippet 83
 - 2.1.2.1 Gummiparagraffen 83
 - 2.1.2.2 Ejendomsretlige ordninger og traditioner vedrørende ejendomsretten 83
 - 2.1.3 Delt eller enekompetence 84
 - 2.1.3.1 Delt kompetence mellem EU og medlemsstater 85
 - 2.1.3.2 Enekompetencer for EU 85
 - 2.1.3.3 Traktatmæssige restriktioner pålagt EU's institutioner 86
 - 2.1.3.4 Traktatmæssige restriktioner ift. national vedtagelse af lovgivning 88

- 2.2 EU's miljølovgivning 89
 - 2.2.1 Miljøforordninger 89
 - 2.2.2 Miljødirektiver 90
 - 2.2.2.1 Rammedirektiver 90
 - 2.2.2.2 Gennemførelsesfrister 91
 - 2.2.2.3 Undladelsespligt (stand-still-forpligtelse) 93
 - 2.2.2.4 Direktivers direkte effekt 93
 - 2.2.2.5 Direktivers horisontale effekt 94
 - 2.2.3 Den almindelige lovgivningsproces og fravigelser herfra 95
 - 2.2.4 Retsforskrifters hjemmelsgrundlag og harmoniseringsniveau 96
 - 2.2.4.1 Minimumsharmonisering af retsforskrifter med miljøhjemmel 96
 - 2.2.4.2 Gennemførelse af retsforskrifter med anden traktathjemmel 98
 - 2.2.4.3 Mere end én traktatbestemmelse som hjemmel 99
 - 2.2.5 Medlemsstaternes notifikation af Kommissionen 99
 - 2.2.6 Forskellige reguleringsperspektiver 100
 - 2.2.7 Bedre lovgivning og øget fleksibilitet 101
- 2.3 Styrende principper ift. EU's kompetenceudøvelse 102
 - 2.3.1 Grundrettigheder 102
 - 2.3.2 Loyalitetsprincippet og samarbejde 103
 - 2.3.3 Proportionalitetsprincippet 104
 - 2.3.4 Subsidiaritetsprincippet (nærhedsprincippet) 105
 - 2.3.5 Den processuelle og organisatoriske autonomi 106
 - 2.3.6 Respekt for medlemsstaternes struktur og særlige forhold 107
- 2.4 Traktatkrænkelssager 108
 - 2.4.1 Medlemsstaternes initiativret 108
 - 2.4.2 Kommissionens overvåningsfunktion og initiativret 108
 - 2.4.2.1 Åbningsskrivelser er fortrolige 109

2.4.2.2	Kommissionens forelæggelse af traktatbrudssager	110
2.4.3	Sanktionskompetence	110
2.5	Fortolkningsspørgsmål og retsakters gyldighed	112
2.5.1	Præjudiciel forelæggelse	112
2.5.2	National forelæggelsespligt	113
2.6	EU-domstolens bidrag til udviklingen af EU-retten	114
2.6.1	EU-rettens forrang	114
2.6.2	EU-konform fortolkning	115
2.6.2.1	Ordlydsfortolkning – herunder harmonisering	115
2.6.2.2	Formålsfortolkning med inddragelse af konteksten	117
2.6.2.3	Formålsfortolkning med inddragelse af miljøprincipper	118
2.6.2.4	Forarbejderne tillægges i begrænset udstrækning relevans	118
2.6.3	Pligt til gennemførelse af klare rettigheder og pligter	119
2.6.4	Ækvivalens- og effektivitetsprincipperne	119
2.6.4.1	Ækvivalensprincippet	119
2.6.4.2	Effektivitetsprincippet	120
2.6.4.3	Effektivitetsprincippet har den højeste prioritet	121
2.6.5	EU-institutioners jurisdiktion m.v.	122
2.6.6	Konventionskonform fortolkning	123
2.6.6.1	EU-institutioners loyalitet	123
2.6.6.2	EU-domstolens kompetence til at fortolke	124
2.6.6.3	Internationale retsforskrifters direkte effekt?	125
2.6.6.4	Retskildehierarkiet	127

Kapitel 3. 129

“Processuelle miljørettigheder” og krav til sagsbehandlingen

3.1	Principper af betydning for sagsoplysning	134
3.1.1	Retsbeskyttelse af parter m.fl.	134
3.1.2	Official- og legalitetsprincipperne	136

3.1.3	Forureneren betaler-princippet	138
3.2	Århuskonventionens formål og begreber	138
3.2.1	Demokratiske rettigheder og miljøbeskyttelse	139
3.2.1.1	De tre søjler og forbud mod diskrimination	140
3.2.1.2	Klare, gennemsigtige og konsistente rettigheder	140
3.2.1.3	Nationale og EU-traditioner	141
3.2.2	Definition af aktører	141
3.2.2.1	Offentlige myndigheder og administrative funktioner	141
3.2.2.2	Offentligheden	145
3.2.2.3	Den berørte offentlighed	146
3.3	Rapportering og registrering af emission	147
3.3.1	PRTR-protokollen	149
3.3.2	PRTR-forordningen	149
3.3.2.1	Samspil med andre miljøretsakter	151
3.3.2.2	De indrappede miljødata	151
3.3.2.3	Operatørens rapporteringsforpligtelse	152
3.3.2.4	Tids- og formkrav m.v. i forhold til national rapportering	155
3.3.2.5	Offentlig tilgængelighed og gennemsigtighed	156
3.4	Indsamling og aktiv formidling af miljøoplysninger	158
3.4.1	Definition af miljøoplysninger	159
3.4.2	Forpligtelsen til indsamling og aktiv formidling	161
3.4.3	Indsamling og formidling af oplysninger om risikovirkning	162
3.5	Aktindsigt inden for miljøområdet	163
3.5.1	Offentlighedens aktindsigt	165
3.5.2	Ingen formkrav til anmodning og valgfrihed ift. udleveringsform	166
3.5.3	Emissionsoplysninger skal altid udleveres	167
3.5.4	Public Interest-testen	168

- 3.5.5 Hvornår kan anmodning afslås efter konvention og direktiv? 169
 - 3.5.5.1 Særregler ift. oplysninger, som tredje-
mand frivilligt har afleveret 171
 - 3.5.5.2 Særregler ift. risikovirksomhed 172
- 3.5.6 Hvornår kan anmodningen afslås efter de danske regler? 172
 - 3.5.6.1 Forvaltningslovens regler 172
 - 3.5.6.2 1985- hhv. 2013-offentlighedslovens
regler 174
 - 3.5.6.3 Aktindsigt efter miljøoplysningslo-
ven 176
- 3.6 Strategisk miljøkonsekvensvurdering 179
 - 3.6.1 Forskellen mellem Århuskonvention hhv. SMV-
protokollen 180
 - 3.6.2 SMV-direktivet 181
 - 3.6.2.1 Direktivets formål 181
 - 3.6.2.2 Planer og programmer 182
 - 3.6.2.3 Funktionel uafhængighed 185
 - 3.6.3 Den danske gennemførelseslovgivning 186
 - 3.6.4 Strategisk miljøkonsekvensvurdering af planer og
programmer 186
 - 3.6.5 Beslutningsprocessen 187
 - 3.6.5.1 Screening 187
 - 3.6.5.2 Miljørapportens elementer og forudgå-
ende høring 188
 - 3.6.5.3 Projektoffentlighed 189
 - 3.6.6 Konsekvenser af en tilsidesættelse af SMV-plig-
ten 189
- 3.7 Sagsoplysning ifm. ansøgninger og anmeldelser 191
 - 3.7.1 Ikke-diskriminationsprincippet 191
 - 3.7.2 IE-direktivets krav til ansøgninger 192
 - 3.7.3 Ansøgninger og anmeldelser efter miljøbeskyttel-
sesloven 193
 - 3.7.3.1 Digitalisering – Byg og Miljø's selvbetje-
ningssystem 194
 - 3.7.3.2 Oplysninger der skal indgå i en ansøg-
ning om miljøgodkendelse 195

- 3.7.3.3 Supplerende oplysningskrav ift. ansøgninger om IE-anlæg 196
- 3.7.3.4 Krav på samtidighed ift. ansøgning om bilag 2-listevirksomheder 198
- 3.7.3.5 Ansøgnings- og anmeldelseskrav ift. risikoanlæg (Seveso-anlæg) 199
- 3.7.3.6 Oplysningskrav ift. ansøgning om spildevandstilladelse 200
- 3.7.3.7 Anmeldelse af opstart af bilag 2-listevirksomhed 201
- 3.7.3.8 Anmeldelse der skal foretages efter branchebekendtgørelser 202
- 3.7.3.9 Anmeldelse der skal foretages efter miljøaktivitetsbekendtgørelsen 203
- 3.7.4 Ansøgninger og anmeldelser ifm. husdyrbrugloven 204
 - 3.7.4.1 Digitalisering – husdyrgodkendelse.dk's selvbetjeningssystem 204
 - 3.7.4.2 Ansøgning om tilladelse til små husdyrbrug 205
 - 3.7.4.3 Ansøgning om miljøgodkendelse af mellemstore husdyrbrug 205
 - 3.7.4.4 Ansøgning om miljøgodkendelse af IE-husdyrbrug 206
 - 3.7.4.5 Samtidig ansøgning efter miljøbeskyttelses- og husdyrbruglovene 207
 - 3.7.4.6 Anmeldelse ved ændring af eksisterende husdyrhold 207
- 3.7.5 Projektoffentlighedskrav ift. konkrete projekter 208
 - 3.7.5.1 Århuskonventionens regler 208
 - 3.7.5.2 IE-direktivets og Seveso III-direktivets regler 210
 - 3.7.5.3 Minimumsimplementering i miljøbeskyttelsesloven 211
 - 3.7.5.4 Husdyrbruglovens projektoffentlighedsregler (herunder VVM-krav) 213

- 3.7.5.5 Planlovens projektoffentlighedsregler 214
- 3.7.6 Miljøkonsekvensvurdering af projekter (VVM) 215
 - 3.7.6.1 Definition af projekt og miljøkonsekvensvurdering 217
 - 3.7.6.2 Direktivets bilag I og bilag II 219
 - 3.7.6.3 VVM-screening på baggrund af relevante miljøoplysninger 221
 - 3.7.6.4 Krav om VVM-myndighedens funktionelle uafhængighed m.v. 222
 - 3.7.6.5 Krav om ansøgerens fremskaffelse af vurderingsgrundlaget 224
 - 3.7.6.6 Myndighedernes VVM-redegørelser (indtil maj 2017) 225
 - 3.7.6.7 Krav til ansøgerens miljøkonsekvensrapport (fra maj 2017) 226
 - 3.7.6.8 Projektoffentlighed og høring som led i VVM 228
 - 3.7.6.9 VVM-tilladelser kombineret med andre tilladelser/godkendelser 229
 - 3.7.6.10 Samtidig og samordning med miljøgodkendelse 231
- 3.8 Kontradiktion, forhåndsdialog og vejledning m.v. 232
 - 3.8.1 Vejledningspligt og forhåndsdialog 232
 - 3.8.2 Digitalisering og udvidet ret til kommentering 233
 - 3.8.3 Kontradiktion 235
 - 3.8.4 Klagevejledning m.v. 236
- 3.9 Sagsbehandlingsfrister m.v. 237
 - 3.9.1 Tidsfrister ift. godkendelsesbehandling 237
 - 3.9.1.1 Godkendelsesbekendtgørelsens regler 237
 - 3.9.1.2 Husdyrbruglovens regler 238
 - 3.9.2 Tidsfrist ift. udlevering af miljøoplysninger 239
 - 3.9.3 Tidsfrist ift. VVM-screeningsafgørelser 240
- 3.10 Meddelelse og offentliggørelse af afgørelser 241
 - 3.10.1 Præcise vilkår og begrundelsespligt 242

- 3.10.2 Individuel meddelelse 243
- 3.10.3 Offentliggørelse af godkendelser 244
- 3.11 Brugerbetaling for sagsbehandling 245
 - 3.11.1 Rimelige betalingskrav ift. miljøoplysninger 245
 - 3.11.2 Betaling for godkendelses- og tilsynssagsbehandling 246
 - 3.11.3 Sikkerhedsstillelse efter miljøskadeloven 247

Kapitel 4. 249

Miljøprincipper og deres betydning

- 4.1 Integrationsprincippet 251
 - 4.1.1 Princippet og dets betydning i EU-retten 252
 - 4.1.2 Princippet hhv. de modsatrettede specialitetsprincipper 253
 - 4.1.3 Princippet og dets betydning i dansk ret 255
- 4.2 Højt niveau for beskyttelse og forbedring af miljøet 257
 - 4.2.1 Princippet og dets konkrete betydning i EU-retten 257
 - 4.2.2 Princippet og dets betydning i dansk ret 259
- 4.3 Forebyggelses- og kildeprincipperne 260
 - 4.3.1 Principperne og deres betydning i EU-retten 261
 - 4.3.2 Principperne og deres betydning i dansk ret 262
- 4.4 Forsigtighedsprincippet 263
 - 4.4.1 Princippet og dets betydning i EU-retten 264
 - 4.4.2 Princippet og dets betydning i dansk ret 265
- 4.5 Forureneren betaler-princippet 266
 - 4.5.1 Princippet og dets betydning i EU-retten 267
 - 4.5.2 Princippet og dets betydning i dansk ret 269
- 4.6 Ressourceeffektivitetsprincippet 271
 - 4.6.1 Princippet og dets betydning i EU-retten 271
 - 4.6.2 Princippet og dets betydning i dansk ret 272
- 4.7 BAT-princippet 272
 - 4.7.1 BAT-princippet og dets betydning i EU-retten 272
 - 4.7.2 BAT-princippet og dets betydning i dansk ret 273

Kapitel 5.....277

Lokalisering af anlæg

- 5.1 EU's planlægningskrav og -forudsætninger 279
 - 5.1.1 Lokalisering af risikoanlæg (Seveso-regler) 280
 - 5.1.2 Integreret havplanlægning og kystzoneforvaltning 281
 - 5.1.2.1 Havplanlægningsdirektivet 283
 - 5.1.2.2 Havplanloven og havplaners relevans i godkendelsessager 284
- 5.2 De fysiske planer og deres betydning efter planloven 285
 - 5.2.1 Planhierarkiet og statslig styring 286
 - 5.2.1.1 Landsplandirektiver og call-in-beføjelser 287
 - 5.2.1.2 Myndighedernes vetobeføjelser 287
 - 5.2.2 Kommuneplanlægning 289
 - 5.2.2.1 Plankrav ift. lokalisering af tekniske anlæg – forslag om "bufferzoner" 292
 - 5.2.2.2 Afstandskrav til risikoanlæg – herunder forebyggelse af dominoeffekt 293
 - 5.2.2.3 Byomdannelsesplaner som led i ændringer i arealanvendelse 294
 - 5.2.2.4 Beskyttelse imod miljøfølsomme naboer (forslag) 295
 - 5.2.2.5 Planlægning ift. forarbejdning af fødevarer (ændringer på vej) 295
 - 5.2.2.6 Digitalisering – inkl. "Grønt Danmarkskort" og "Digitale Naturkort" 296
 - 5.2.3 Virke-for-forpligtelsen 297
 - 5.2.4 Lokalforslag og -planer 298
 - 5.2.4.1 Lokalplanpligten 300
 - 5.2.4.2 Pligten til at fremme kommuneplans virkeliggørelse 302
 - 5.2.4.3 Plankataloget 302
 - 5.2.4.4 Byomdannelseslokalplaner hhv. beskyttelse imod miljøfølsom nabo 304
 - 5.2.4.5 Fortolkningsbidrag ift. områdekategorier i branchebekendtgørelser 305

- 5.2.4.6 Lokalplanredegørelser - indholdsmæssige krav 306
- 5.2.4.7 Retsvirkninger af planforslag og hjemmel til forbud 307
- 5.2.4.8 Krav ifm. vedtagelsen af lokalplaner 308
- 5.2.4.9 Retsvirkninger af lokalplan – dispensation eller ny lokalplan? 308
- 5.2.4.10 Udbygningssaftaler 310
- 5.2.5 Lokalplaner kan indebære ekspropriation 310
 - 5.2.5.1 Ekspropriation – kun foretages mod fuld erstatning 311
 - 5.2.5.2 Erstatning hhv. sikkerhedsstillelse ved overførelse til byzone 311
- 5.3 Zonetilladelser 312
 - 5.3.1 Erhvervsmæssigt nødvendige anlæg 314
 - 5.3.1.1 Etablering af biogasanlæg 314
 - 5.3.1.2 Landbrugsbedrifter, der drives sammen (ændringer på vej) 315
 - 5.3.1.3 Eksisterende dambrug (ændringer på vej) 316
 - 5.3.2 Nye muligheder i landdistrikter (ændringer på vej) 317
 - 5.3.3 Planlovens beskyttelse af kystområder (ændringer på vej) 317
- 5.4 Afstandskrav og beskyttelseslinjer 319
 - 5.4.1 Husdyrbruglovens generelle afstandskrav 319
 - 5.4.2 Beskyttelseslinjer ift. vandområder, fortidsminder og skove 321
 - 5.4.2.1 § 3-områder 321
 - 5.4.2.2 Fortidsminder og kulturhistoriske elementer 322
 - 5.4.2.3 Skovbyggelinjer og skovfredning 322
 - 5.4.2.4 Strandbeskyttelseslinjer (ændringer på vej) 323

Kapitel 6.....325

Habitat- og naturbeskyttelse

- 6.1 International beskyttelse af arter og habitater 327
 - 6.1.1 Biodiversitetskonventionen 328
 - 6.1.2 Bonnkonventionen 329
 - 6.1.3 Bernkonventionen 329
 - 6.1.4 Ramsarkonventionen 330
- 6.2 Område- og artsbeskyttelse 330
 - 6.2.1 Fuglebeskyttelsesdirektivet 331
 - 6.2.1.1 Medlemsstaternes udpegning af områder 332
 - 6.2.1.2 Medlemsstaternes foranstaltninger til beskyttelse af områder 333
 - 6.2.2 Habitatdirektivet 333
 - 6.2.2.1 Bevaringsmålsætninger og bevaringsstatus 334
 - 6.2.2.2 Kommissionens udpegning af Natura 2000-områder 335
 - 6.2.2.3 Beskyttelsespligtens indtræden 336
 - 6.2.3 Forpligtelse til aktiv national beskyttelse 337
 - 6.2.4 National pligt til overvågning og afklassificering 340
 - 6.2.5 De danske regler for Natura 2000-planlægning 341
 - 6.2.5.1 Basisanalyse og kortlægning 343
 - 6.2.5.2 Hørings- og projektoffenlighedsfase 344
 - 6.2.5.3 Miljømål, tilstandsklasser og indsatsprogrammer 344
 - 6.2.5.4 Natura 2000-planernes indplacering i planhierarkiet 345
 - 6.2.5.5 Kommunale Natura 2000-handleplaner 346
 - 6.2.5.6 Statslige Natura 2000-skovplaner 347
- 6.3 Habitatvurdering af planer og projekter 347
 - 6.3.1 Beskyttelsesforpligtelse, resultatmål og bevisbyrde 349

6.3.1.1	Habitratvurderingens elementer – de to led	350
6.3.1.2	Vurdering af kumulative effekter	351
6.3.1.3	Forsigtighedsprincippet centrale betydning	351
6.3.1.4	Spørgsmål om tilbagevirkende kraft er irrelevante	352
6.3.1.5	Generelle regler kan ikke anvendes som alternativ beskyttelse	353
6.3.2	Restriktive undtagelser fra habitatbeskyttelsen	355
6.3.2.1	Bydende nødvendige projekter og planer	355
6.3.2.2	Væsentlig samfundsmæssig interesse	356
6.3.2.3	Inger alternative muligheder	356
6.3.2.4	National underretningspligt ift. Kommissionen	357
6.3.3	Habitatbekendtgørelsen som fælles regulering	357
6.3.4	Husdyrbruglovens regler og praksis	359
6.3.4.1	Minimumsafstande ift. kategori 1-natur	359
6.3.4.2	National anmeldelsesordning ved genoptagelse af arealanvendelse	360
6.3.4.3	Habitatvurdering baseret på digital vejledning	361
6.3.4.4	Natur- og Miljøklagenævnets praksis	362
6.4	Pligt til aktiv beskyttelse af Bilag IV-arter	364
6.4.1	Forbud med restriktive modifikationer	365
6.4.2	Supplerende restriktioner ved fravigelse af beskyttelseskrav	367
6.5	Beskyttelsen af § 3-områder	368

Kapitel 7371

Vandkvalitetsmål og -beskyttelseskrav

7.1	Bindende miljøkvalitetsnormer ift. havet	372
-----	--	-----

- 7.1.1 Havstrategirammedirektivet og -loven 373
 - 7.1.1.1 Havstrategirammedirektivets miljømål og virkemidler 374
 - 7.1.1.2 Havstrategiloven og fravigelser ift. havbrug 377
- 7.1.2 Havplanlægningsdirektivet og havplanloven 378
 - 7.1.2.1 Det forudsatte samspil mellem havstrategi- og -planlægning 378
 - 7.1.2.2 Det forudsatte samspillet mellem land og hav 380
- 7.2 Vanddirektiver og dansk gennemførelse 380
 - 7.2.1 Vandrammedirektivet 381
 - 7.2.2 Tidligere datterdirektiver og beslutninger 384
 - 7.2.3 Badevandsdirektivet 385
 - 7.2.4 Nitratdirektivet 386
 - 7.2.5 Den danske gennemførelse af vandrammedirektivet – en oversigt 389
- 7.3 Vandområdedistrikter, planlægning og miljømål 392
 - 7.3.1 Vandområdedistrikter og vandløbsoplande 393
 - 7.3.1.1 Definition af vandområdedistrikter og vandløbsoplande 393
 - 7.3.1.2 Danske vandområdedistrikter og hovedvandoplande 394
 - 7.3.1.3 Vanddistriktmyndigheder 395
 - 7.3.2 Basisanalyse af karakteristika og påvirkning 396
 - 7.3.2.1 Overfladevandområders overfladevand 397
 - 7.3.2.2 Overfladevandområders grundvand 397
 - 7.3.2.3 Danske regler om basisanalyse 398
 - 7.3.3 Registre over beskyttede områder 400
 - 7.3.4 Overvågningsprogram – herunder for beskyttede områder 401
 - 7.3.5 Indsatsprogrammer med foranstaltninger 403
 - 7.3.6 Klassificering af vandet ift. tilstand og miljømål 406
 - 7.3.7 Realisering af miljømål og forbud mod forringelser 408

- 7.3.7.1 Opfyldelse af miljømål for overfladevand 411
- 7.3.7.2 Opfyldelse af miljømål for grundvand 414
- 7.3.8 Modifikationer ift. opfyldelse af miljømål 415
 - 7.3.8.1 Vandområder som er stærkt modificerede 416
 - 7.3.8.2 Mindre strenge mål i blandingszoner 417
 - 7.3.8.3 Midlertidige forringelser 419
 - 7.3.8.4 Modifikation ift. bæredygtige menneskelige udviklingsaktiviteter 420
 - 7.3.8.5 Mulighed for fristforlængelse 422
 - 7.3.8.6 Den danske politik på området 422
- 7.3.9 Reaktion ift. manglende opfyldelse af miljøkvalitetskrav 423
- 7.4 Beskyttelse af vand ifm. godkendelser og tilladelser 424
 - 7.4.1 Forbud mod grundvandsforurening 425
 - 7.4.1.1 Beskyttelsen efter miljøbeskyttelseslovens regler 425
 - 7.4.1.2 Standardisering af kravene til husdyrbrug 427
 - 7.4.2 Miljøbeskyttelseslovens forbud mod forurening af overfladevand 430
 - 7.4.2.1 Tilslutning af spildevand til vandselskabers anlæg 431
 - 7.4.2.2 Betingelser for udtræden af fælles spildevandsanlæg 432
 - 7.4.3 Afgørelser om miljøgodkendelse og spildevandsudledning 433
 - 7.4.3.1 Spildevandstilladelse og/eller miljøgodkendelse? 434
 - 7.4.3.2 Kompetence til at vurdere udledning af forurenende stoffer 434
 - 7.4.3.3 Fravigelse af forbuddet mod tilførsel af forurenende stoffer 435
 - 7.4.3.4 Miljømålsfastsættelsesbekendtgørelsen 436

7.4.3.5	Indsatsprogrambekendtgørelsen	437
7.4.3.6	Vandkvalitetsbekendtgørelsen	438
7.4.3.7	Habitatbekendtgørelsen	439
7.4.4	Dambrug og havbrug	439
7.4.4.1	Havbrug	440
7.4.4.2	Ferskvandsdambrug	445
7.4.4.3	Saltvandsdambrug på land	450
Kapitel 8		453
	<i>Luftkvalitetskrav og lugtniveauer</i>	
8.1	De generelle luftkvalitetsregler	455
8.1.1	Formål, definitioner og målværdier	459
8.1.2	Inddeling af områder og klassificering af luftkvaliteten	460
8.1.3	Grænseværdier og udarbejdelse af luftkvalitetsplaner	461
8.1.3.1	Kommissionens kontroladgang	462
8.1.3.2	Klare og præcise nationale regler	463
8.1.4	Pligt til at udarbejde luftkvalitetsplaner ved overskridelser	464
8.1.4.1	Skærpet handlepligt ved risiko for overskridelse af varslingsværdier	464
8.1.4.2	Direkte effekt af direktivets bestemmelser om luftkvalitetsplaner	465
8.1.4.3	Luftkvalitetsbekendtgørelsens regler om luftkvalitetsplaner	467
8.1.5	Forpligtelser for medlemsstater til at søge dispensation	468
8.1.5.1	Luftkvalitetsdirektivet indeholder ikke en undtagelsesbestemmelse	469
8.1.5.2	Danmarks aktuelle udfordring og Kommissions åbningskrivelse	470
8.2	NEC-direktivets bindende emissionslofter	472
8.2.1	Emissionslofter	473
8.2.2	Den nationale fleksibilitet før gennemførelsesfristens udløb	474
8.2.3	Emissionslofternes betydning efter gennemførelsesfristens udløb?	476

- 8.3 Brancheregler relateret til luftforurening 477
 - 8.3.1 Luftvejledningen som supplerende ift. bindende regler 477
 - 8.3.2 Luftforurening fra fyringsanlæg 478
 - 8.3.2.1 Luftforurening fra store fyringsanlæg 478
 - 8.3.2.2 Luftforurening fra mellemstore fyringsanlæg 480
 - 8.3.2.3 Brændeovnsbekendtgørelsen 481
 - 8.3.2.4 Gasmotorbekendtgørelsen 482
 - 8.3.2.5 Kraftværksbekendtgørelsen. 483
 - 8.3.3 Begrænsning af luftforurening fra offshorefyringsanlæg 484
 - 8.3.3.1 De godkendelsespligtige fyringsanlæg på offshoreplatforme 484
 - 8.3.3.2 De mindre fyringsanlæg på offshoreplatforme 485
 - 8.3.3.3 Pligtige målinger af NO_x-emission 485
 - 8.3.4 Begrænsning af organiske opløsningsmidler (VOC) 486
- 8.4 Lugtniveauer 488
 - 8.4.1 Begrænsning af lugt fra husdyrbrug 489
 - 8.4.2 Lugtvejledninger der anvendes i miljøbeskyttelsesloven 492
 - 8.4.3 Branchevejledningen for grovvarerektoren 492
 - 8.4.4 Lugtmålinger og vilkårsformulering 495
 - 8.4.4.1 Standardvilkår 495
 - 8.4.4.2 Ikke hjemmel til at lægge vægt på det samlede lugtniveau 495
 - 8.4.5 Næsemetoden 496

Kapitel 9.497

Beskyttelse imod støj

- 9.1 Sundhedsrisici forbundet med støj 498
- 9.2 Støjrammedirektivets beskyttelse af det ydre miljø 498
 - 9.2.1 Gennemførelsen i Danmark ved støjbekendtgørelsen 499

- 9.2.2 Reguleringsform sammenlignelig med luftkvalitetsdirektivets 499
- 9.2.3 Indsats ift. byområder og stille områder på åbent land 500
 - 9.2.3.1 Støjindikatorer m.v. 500
 - 9.2.3.2 Differentiering af beskyttelsesbehovet 502
 - 9.2.3.3 Natura 2000-områder falder udenfor beskyttelsen 503
- 9.2.4 Støjkortlægning, støjhandlingsplaner og projektoffentlighed 504
 - 9.2.4.1 Strategisk støjkortlægning 505
 - 9.2.4.2 Støjhandlingsplaner 506
 - 9.2.4.3 Offentliggørelse og projektoffentlighed 508
- 9.3 Stillingtagen til støj fra anlæg og aktiviteter 508
 - 9.3.1 Støjmissionsniveau, planforhold og faktiske forhold 509
 - 9.3.1.1 Otte områdekategorier af betydning ift. accepteret støjniveau 510
 - 9.3.1.2 Den faktiske anvendelse er bestemmede 511
 - 9.3.1.3 Baggrundsstøj og byomdannelsesområder (under ændring) 512
 - 9.3.1.4 Midlertidig indkvartering af flygtninge 513
 - 9.3.2 Støjregler i branchebekendtgørelser 514
 - 9.3.2.1 Maskinværkstedsbekendtgørelsen 514
 - 9.3.2.2 Autoværkstedsbekendtgørelsen 515
 - 9.3.2.3 Vindmøllestøjbekendtgørelsen 516
 - 9.3.3 Støjevejledninger 517
 - 9.3.3.1 Ekstern støj fra virksomheder 518
 - 9.3.3.2 Støj fra motorsportsbaner 519
 - 9.3.3.3 Støj fra skydebaner 520
 - 9.3.3.4 Støj fra flyvepladser 522
 - 9.3.4 Støjmålinger og -beregninger 523

Kapitel 10.....525*Energi- og ressourceeffektivitet samt affald*

- 10.1 Energieffektivitet og -besparelse 526
 - 10.1.1 Energieffektivitetsdirektivet 527
 - 10.1.2 Energieffektivitet i godkendelsespligtige IE-anlæg 528
 - 10.1.2.1 Energieffektivitet som en del af beslutningsgrundlaget 529
 - 10.1.2.2 Varmeudnyttelse i affalds- og medforbrændingsanlæg 529
- 10.2 Ressourceeffektivitet og cirkulær økonomi 530
 - 10.2.1 EU's handlingsplan og forslag til direktivændringer 530
 - 10.2.2 Ressourceeffektivitetens relevans i godkendelsesbehandling 531
- 10.3 Afgrænsning og kategorisering af affald 532
 - 10.3.1 Affaldsbegrebet 533
 - 10.3.2 Biprodukter 535
 - 10.3.2.1 Kriterierne for sondring mellem biprodukt og affald 535
 - 10.3.2.2 Relevansen af BREF ved stillingtagen til biprodukt/affald 537
 - 10.3.3 Affaldsfasens ophør 538
 - 10.3.3.1 Kriterierne for ophør 538
 - 10.3.3.2 Relevansen af ophør ved kategorisering af anlæg 540
- 10.4 Sondringer mellem affaldskategorier 540
 - 10.4.1 Erhvervsaffald hhv. kommunalt affald 541
 - 10.4.1.1 Kommunale opgaver hhv. fri konkurrence 541
 - 10.4.1.2 Energiudnyttelse af kommunalt affald 542
 - 10.4.2 Biomasse til energiudnyttelse 543
 - 10.4.3 Bionedbrydeligt hhv. ikke-bionedbrydeligt affald 545
 - 10.4.4 Farligt affald 545
 - 10.4.5 Smittefarligt animalsk affald 546
- 10.5 Affaldsbehandlingsformer og -anlæg 547

10.5.1	Affaldshierarkiet	547
10.5.1.1	Ikke retligt bindende hierarki	548
10.5.1.2	Operatørens grundlæggende forpligtelser	549
10.5.2	Sortering, genanvendelse og krav til virksomheder	550
10.5.3	Biogas og biogasanlæg	552
10.5.4	Forbrænding hhv. medforbrænding på anlæg	554
10.5.4.1	Affaldsforbrændingsbekendtgørelsen	555
10.5.4.2	Varmeforsyningslovens krav ift. affaldsgrundlag	557
10.5.4.3	Elforsyningslovens autorisations- og tilladelsesordning	558
10.5.5	Krav til affaldsdeponerings- og udvindingsindustrieanlæg	559
10.5.5.1	Miljøgodkendelse af affaldsdeponeringsanlæg	562
10.5.5.2	Miljøgodkendelse af udvindingsindustrieanlæg	564
10.5.5.3	Affaldsdeponering hhv. midlertidigt oplag	566
Kapitel 11		567
<i>IE-direktivets godkendelses- og revurderingsordning</i>		
11.1	Formål, helhedsperspektiv og begreber	570
11.1.1	Emission og forurening	571
11.1.2	Farlige og forurenende stoffer	573
11.1.2.1	Samspil med kemikalielovgivningens klassificeringssystem	573
11.1.2.2	Samspil med PRTR-forordningen	574
11.1.2.3	Sammenhængen med EU's luftkvalitetsdirektiver	575
11.1.2.4	Sammenhængen med EU's vandkvalitetsdirektiver	575
11.2	Direktivets anvendelsesområde – de relevante anlæg	576

- 11.2.1 Hovedkategorier af godkendelsespligtige aktiviteter/anlæg 578
- 11.2.2 Ingen generel sondring mellem hoved- og biaktiviteter 579
- 11.2.3 IE-direktivets kapitler for særlige anlæg/aktiviteter 579
 - 11.2.3.1 Supplerende regler ift. fyringsanlæg 580
 - 11.2.3.2 Supplerende regler ift. affalds- og affaldsmedforbrænding 582
 - 11.2.3.3 Supplerende regler ift. VOC-anlæg 584
 - 11.2.3.4 Supplerende regler ift. titandioxidanlæg 584
- 11.3 Operatører og operatørforpligtelser 584
 - 11.3.1 Definition af operatører hhv. driftsledere 585
 - 11.3.2 Flere operatører af samme anlæg 586
 - 11.3.3 Operatørens grundlæggende forpligtelser 586
 - 11.3.3.1 Forebyggelse af affald og forurening m.v. 587
 - 11.3.3.2 Forpligtelser ved definitivt driftsophør 587
 - 11.3.4 Godkendelses- og anmeldelseskrav 588
 - 11.3.4.1 Ansøgnings- og oplysningspligt 588
 - 11.3.4.2 Oplysningsforpligtelser ifm. revurdering 589
 - 11.3.4.3 Oplysningsforpligtelser efter VVM- og Seveso III-direktiverne 589
- 11.4 Revurderings- og ajourføringspligt 589
 - 11.4.1 Når BAT-konklusioner er offentliggjort 590
 - 11.4.2 I andre situationer 590
- 11.5 Myndighedernes bedømmelsesgrundlag 591
 - 11.5.1 Oplysninger tilvejebragt ifm. VVM-proces 592
 - 11.5.2 Bedømmelsesgrundlag ved godkendelsesbehandling 592
 - 11.5.2.1 Tærskelværdier for produktionskapacitet og -ydelse 592
 - 11.5.2.2 Stipladser ift. intensiv fjerkræ- og svineavl 593

- 11.5.2.3 Kriterier ift. "væsentlige ændringer" 593
- 11.5.3 BAT og emissionsgrænseværdier (BAT-AELs) 594
 - 11.5.3.1 BAT-AELs beskrevet i BREF-dokumenter 595
 - 11.5.3.2 Retlige bindinger ved BAT-AELs 595
- 11.5.4 BREF-dokumenter (BAT-referencedokumenter) 595
- 11.5.5 Bindende BAT-konklusioner 598
- 11.5.6 Bindende miljøkvalitetsnormer 599
 - 11.5.6.1 Miljøkvalitetsnormer for Natura 2000-områder m.v. 601
 - 11.5.6.2 Miljøkvalitetsnormer for vand 602
 - 11.5.6.3 Miljøkvalitetsnormer for luft 603
 - 11.5.6.4 Miljøkvalitetsnormer for støj 604
- 11.6 Godkendelsesvilkår 604
 - 11.6.1 Dobbeltregulering skal undgås 605
 - 11.6.1.1 Vilkår vedrørende CO₂-udledning 605
 - 11.6.1.2 Energieffektiviseringskrav 606
 - 11.6.1.3 Dyrevelfærd 606
 - 11.6.2 Operatørens grundlæggende forpligtelser 606
 - 11.6.3 Anvendelse af BAT, BAT-konklusioner og standardvilkår 607
 - 11.6.3.1 Bindende BAT-konklusioner 607
 - 11.6.3.2 Strengere godkendelsesvilkår end BAT-konklusionernes 608
 - 11.6.3.3 Konkrete vilkår baseret på BAT-kriterier 608
 - 11.6.4 Vilkår ift. emissionsgrænseværdier 609
 - 11.6.4.1 IE-direktivets egne emissionsgrænseværdier 609
 - 11.6.4.2 Respekten for BAT-AELs ved fastlæggelse af grænseværdier 610
 - 11.6.4.3 Fravigelser fra BAT-AELs-værdier ved lempeligere krav 610
 - 11.6.4.4 Højere emissionsgrænseværdier under strenge betingelser 611
 - 11.6.4.5 Respekt for miljøkvalitetsnormer 611

- 11.6.4.6 Afprøvning af ny teknik 612
- 11.6.5 Vilkår vedr. jordbunds- og grundvandsbeskyttelse 612
- 11.6.6 Vilkår vedrørende affald og energiudnyttelse 613
- 11.6.7 Vilkår vedrørende unormale driftssituationer samt driftsophør 613
- 11.6.8 Overvågnings-, egenkontrol- og indrapporteringsvilkår 613

Kapitel 12.....615

Godkendelseskrav efter miljøbeskyttelsesloven

- 12.1 Godkendelsespligten 618
 - 12.1.1 Listevirksomheder hhv. anlæg (på land og på havet) 618
 - 12.1.2 Bilag 1- og bilag 2-listevirksomhed, -aktivitet eller -indretning 619
 - 12.1.2.1 Hovedkategorier og underkategorier 620
 - 12.1.2.2 Hovedlistepunkter hhv. hovedaktiviteter 620
 - 12.1.2.3 Hovedaktiviteter hhv. biaktiviteter 621
 - 12.1.3 Fortolkning af listepunkter 622
 - 12.1.4 Teknisk og forureningsmæssigt forbundet 624
 - 12.1.4.1 Stillingtagen ift. brancheregulerede anlæg 624
 - 12.1.4.2 Miljøstyrelsens generelle fortolkningsbidrag (udkast) 625
 - 12.1.5 Godkendelsespligt ved ændringer på listevirksomhed 626
 - 12.1.5.1 Godkendelseslisternes kriterier 626
 - 12.1.5.2 Rensningsforanstaltninger er ikke relevante 626
 - 12.1.5.3 EU-konform fortolkning ift. specialanlæg 627
 - 12.1.6 Midlertidige anlæg – herunder forsøgsanlæg 627
 - 12.1.7 Nye henholdsvis bestående anlæg 629
- 12.2 Godkendelsesindehaveren 630

- 12.2.1 Kvalifikationskrav 630
- 12.2.2 Opsplitning af aktiviteter og operatørers forpligtelser 630
- 12.2.3 Miljøansvarlige operatører 631
- 12.2.4 Operatørens økonomiske forhold 631
- 12.3 Fordeling af godkendelseskompetence 633
 - 12.3.1 Miljøgodkendelse og spildevandstilladelse 634
 - 12.3.2 Kompetenceændring efter anmodning 634
 - 12.3.3 Kompetence i relation til deponeringsanlæg 634
 - 12.3.4 Projekter med grænseoverskridende effekter 635
- 12.4 VVM-materiale, samtidighed og koordinering 635
 - 12.4.1 Oplysninger fremkommet ifm. VVM og projektoffentlighed 635
 - 12.4.2 Spildevandstilladelse som en del af miljøgodkendelse 636
 - 12.4.3 Basistilstandsrapport og Seveso-dokumenter 637
 - 12.4.4 Samtidighed i relation til bilag 2-listevirksomhed 637
 - 12.4.5 Samtidighed efter dambrugsbekendtgørelsen 638
- 12.5 Bedømmelsesgrundlaget 639
 - 12.5.1 Generelle vurderingsprincipper 639
 - 12.5.1.1 Standardvilkårsbekendtgørelsens betydning 639
 - 12.5.1.2 Forvaltningsretlige krav ift. bedømmelsesgrundlag 642
 - 12.5.1.3 Emissionsgrænseværdier og miljøkvalitetsnormer 643
 - 12.5.1.4 Bedømmelsesgrundlaget ift. offshorefyrringsanlæg 644
 - 12.5.2 Vurdering af BAT på bilag 1-listevirksomhed 644
 - 12.5.2.1 BAT-konklusioner hhv. BREF-dokumenter 645
 - 12.5.3 Vurdering af lokalisingsvalget 646
 - 12.5.4 Bestående anlæg vurderes efter samme krav som nye 647
 - 12.5.5 Samlet vurdering af to ansøgninger 647
- 12.6 Formulering af godkendelsesvilkår 648

- 12.6.1 Præcist formulerede lovlige og proportionale vilkår 648
- 12.6.2 Vilkårsdatabase og standardvilkår 650
 - 12.6.2.1 Standardvilkårsbekendtgørelsen og dens anvendelse 651
 - 12.6.2.2 Gener og udledning der ikke er nævnt i bekendtgørelsen 651
- 12.6.3 Emissions- og immissionsgrænseværdier 652
 - 12.6.3.1 Vilkår ift. vandforurening 652
 - 12.6.3.2 Vilkår ift. luftforurening 654
- 12.6.4 Vilkår baseret på BAT-konklusioner og BREF-dokumenter 655
 - 12.6.4.1 Standardvilkår erstatter BAT-konklusioner 655
 - 12.6.4.2 Økonomiske omkostninger og fravigelser af BAT-AELs 656
 - 12.6.4.3 Midlertidig dispensation ift. ny teknik 657
- 12.6.5 BAT-vilkår formuleret konkret af godkendelsesmyndigheden 657
- 12.6.6 Affalds-, ressource- og energieffektiviseringsvilkår 658
 - 12.6.6.1 Standardvilkår vedrørende affald 659
 - 12.6.6.2 Ressourceeffektivitetsvilkår afvist i praksis som usaglige 659
 - 12.6.6.3 BAT-konklusioner med et bredere ressourcefokus 660
 - 12.6.6.4 Fremme af energieffektivitet mangler i praksis 661
 - 12.6.6.5 BAT-konklusioner med energieffektiviseringsvilkår 661
- 12.6.7 Lugtvilkår 662
- 12.6.8 Støjvilkår 665
 - 12.6.8.1 Standardvilkår 666
 - 12.6.8.2 BAT-konklusioner om støj 666
 - 12.6.8.3 Støjvilkår vedrørende fremtidige ændringer og trafik 667
- 12.6.9 Vilkår om beskyttelse af jord og grundvand 667

- 12.6.9.1 Vilkår vedr. anmeldelse af lukning og efterbehandling 667
- 12.6.9.2 Vilkår vedr. risiko for forurening af jord og grundvand 668
- 12.6.9.3 Vilkår om udarbejdelse af basistilstandsrapport 669
- 12.6.10 Vilkår om sikkerhedsstillelse 669
- 12.6.11 Vilkår vedrørende drift – herunder unormale driftssituationer 670
- 12.6.12 Egenkontrollvilkår 671
 - 12.6.12.1 Forvaltningsretlige principper 671
 - 12.6.12.2 Standardvilkår om egenkontrol 672
 - 12.6.12.3 Vilkår om anvendelse af miljøledelsessystemer 672
 - 12.6.12.4 Vilkår vedr. indberetning til tilsynsmyndighed 673
 - 12.6.12.5 Fleksibilitet ift. ændringer i egenkontrollvilkår 673
- 12.6.13 Revisionsvilkår 673
- 12.7 Afgørelsens indhold og retsvirkninger m.v. 674
 - 12.7.1 Tidsrækkefølgen ift. projektoffentlighed og VVM-afgørelse 674
 - 12.7.2 Påbegyndelse før modtagelse af godkendelse 675
 - 12.7.3 Krav til begrundelsen for afgørelsen 676
 - 12.7.4 Mulighed for formulering af rummelige miljøgodkendelser 676
 - 12.7.5 Materiel retskraft i otte år 677
 - 12.7.6 Kontinuitetsbrud eller for sen udnyttelse af godkendelse 678
 - 12.7.7 Indberetning og offentliggørelse af afgørelser 679

Kapitel 13.681

Ikke-godkendelsespligtige aktiviteter

- 13.1 Rammerne for de afløsende branchebekendtgørelser 682
 - 13.1.1 Virksomhedsudvalg II's anbefalinger 683
 - 13.1.2 Ændringer i bilag 2-listen 684
 - 13.1.3 Ældre branchebekendtgørelser 685

- 13.1.4 De generelle rammebetingelser efter 2015-reformen 686
 - 13.1.4.1 Det forudsatte anmeldelsesordning 686
 - 13.1.4.2 Relationen til godkendelseskompetence og -vurdering 687
 - 13.1.4.3 Samtidighed 688
 - 13.1.4.4 Muligheder for fravigelser 689
- 13.2 Maskinværkstedsbekendtgørelsen 689
 - 13.2.1 Fastholdelse af tærskelværdier 690
 - 13.2.2 Gentagelser og fravigelser fra standardvilkår 690
- 13.3 Miljøaktiviteter og påbudskompetencer 691
 - 13.3.1 Hjemmel til at stille vilkår 691
 - 13.3.2 Begrænsning af miljøgener og uhygiejniske forhold 692

Kapitel 14. 695

Brancheregler for risikovirksomhed

- 14.1 Seveso III-direktivet og den danske gennemførelse 696
 - 14.1.1 Dansk gennemførelse med tre bekendtgørelser 697
 - 14.1.2 Afgrænsning af Seveso-reglernes anvendelsesområde 699
 - 14.1.2.1 Dansk udvidelse ift. transportlignende situationer 699
 - 14.1.2.2 Udvinning af mineraler m.v. er undtaget 701
- 14.2 Seveso-reglernes centrale begreber og sondringer 702
 - 14.2.1 Virksomhedsbegrebet hhv. begrebet anlæg 703
 - 14.2.2 Kolonne 2- hhv. kolonne 3-virksomheder 704
 - 14.2.2.1 Stoffer og tærskelværdier 704
 - 14.2.2.2 Sumformlen for beregning af risikotærskler 705
 - 14.2.2.3 Den danske særregel for kolonne 2-virksomhed 705
- 14.3 Operatørens forpligtigelser 706
 - 14.3.1 Operatørens generelle forpligtigelser 706
 - 14.3.2 Operatørens forebyggelsesplan 707
 - 14.3.2.1 Planens indhold 707

14.3.2.2	Løbende opdatering og bistand til tilsynsmyndigheden	708
14.3.2.3	Den danske gennemførelse	708
14.3.3	Sikkerhedsrapporter på kolonne 3-virksomheder	709
14.3.4	Beredskabsplan og -pligt for kolonne 3-virksomheder	710
14.3.5	Sikkerhedsdokument på kolonne 2-virksomheder	711
14.4	Anmeldelses- og godkendelsespligt ved ændring	713
14.4.1	Godkendelsespligt, -behandling og -vilkår	713
14.4.1.1	Risikovirksomheder med ændret status efter de nye regler	714
14.4.1.2	Godkendelsesvilkår	714
14.4.2	Ajourførings- og anmeldelsespligt ved mindre ændringer	716
14.5	Risikomyndighederne og deres forpligtelser	717
14.5.1	De danske risikomyndigheder og deres samarbejde	717
14.5.2	Vurdering af operatørens dokumenter og reaktionspligt	718
14.5.3	Vurdering af og reaktion på mulig dominoeffekt	719
14.5.4	Eksterne beredskabsplaner ift. kolonne 3-virksomheder	720
14.5.5	Oplysning om risikoanlæg og sikkerhedsforanstaltninger m.v.	721
14.5.6	Oplysnings- og indsatspligt ved større uheld	721
14.5.7	Danske særregler vedrørende brand og terrorbekæmpelse	722
14.5.7.1	Brandforebyggelse	722
14.5.7.2	Terrorforebyggelse	723

Kapitel 15. 725

Projektvurdering og vilkår efter husdyrbrugloven

15.1	Husdyrbrugloven	727
15.1.1	Lovens formål	728
15.1.2	Lovens anvendelsesområde og begreber	729

- 15.1.3 Samordning og koordinering 730
- 15.1.4 Miljøbeskyttelseslovens fortsatte relevans 731
 - 15.1.4.1 Bemyndigelsesbestemmelser 731
 - 15.1.4.2 Samtidigthed ved vurdering efter miljøbeskyttelsesloven 732
- 15.1.5 Kommunernes kompetence 733
- 15.1.6 Godkendelsesindehaverne 734
- 15.1.7 Rammegodkendelser 734
- 15.2 Godkendelses- eller tilladelsespligt 735
 - 15.2.1 Dyreenheder som grundlag for beregning af tærskelværdier 736
 - 15.2.2 Tilladelseskrav ift. mindre husdyrbrug 736
 - 15.2.3 Miljøgodkendelse af mellemstore husdyrbrug 737
 - 15.2.4 Husdyrbrug med mere end 250 dyreenheder (IE-husdyrbrug) 737
 - 15.2.5 Teknisk og forureningsmæssigt forbundet 741
 - 15.2.6 Tilladelses- hhv. godkendelsespligt ved ændringer 741
 - 15.2.7 Godkendelse af tredjemandsarealer 743
- 15.3 Bedømmelsesgrundlaget 743
 - 15.3.1 Nabobeskyttelse, herunder geneafstand ift. lugt 744
 - 15.3.2 Beskyttelse af landskabelige værdier 745
 - 15.3.3 VVM-forudsætninger ift. væsentlige indvirkninger 746
 - 15.3.4 Generelle beskyttelsesniveauer ift. vandmiljø og habitater 747
 - 15.3.4.1 Totaldeposition af ammoniak 748
 - 15.3.4.2 Beskyttelse imod fosforoverskud 750
 - 15.3.5 Vurderingskrav ift. ansøgningens beskrivelse af BAT 751
 - 15.3.5.1 Husdyrbruglovens definition af BAT 751
 - 15.3.5.2 Husdyrgodkendelsesbekendtgørelsens BREF-definition 752
 - 15.3.5.3 BAT-vurderingskriterier og emissionsgrænseværdier 753

- 15.3.6 Energi- og ressourceeffektivitetskrav ifm. godkendelse 754
- 15.3.7 Vurdering af alternative løsninger for IE-husdyrbrug 755
- 15.4 Formulering af godkendelsesvilkår 755
 - 15.4.1 Produktionens omfang samt indretning 756
 - 15.4.2 Varetagelse af landskabelige værdier og afskærmning 756
 - 15.4.3 Arealanvendelse og udbringning af husdyrgødning 757
 - 15.4.3.1 Vilkår om udbringningsteknikker 757
 - 15.4.3.2 Vilkår om anvendelse af efterafgrøder, kvælstofnorm m.v. 757
 - 15.4.3.3 Vilkår begrundet i vandindvindingsplaner 758
 - 15.4.4 Vilkår vedrørende emissionsgrænseværdier og BAT 758
 - 15.4.4.1 Bindende BAT-konklusioner 759
 - 15.4.4.2 Anvendelse af BAT-standardvilkår 759
 - 15.4.4.3 Emissionsgrænseværdier for IE-husdyrbrug 761
 - 15.4.4.4 Alternativer til emissionsgrænseværdier 761
 - 15.4.4.5 Lempeligere emissionsgrænseværdier 762
 - 15.4.4.6 Strengere emissionsgrænseværdier 763
 - 15.4.4.7 BAT-vilkår fastlagt konkret 763
 - 15.4.5 Øvrige vilkår – herunder om egenkontrol 764
- 15.5 Materiel retskraft og kontinuitetsbrud m.v. 765
 - 15.5.1 Sondringen mellem godkendelsespligt og revurdering 765
 - 15.5.2 Krav om udnyttelse inden for tidsfrist og om kontinuitet 766
- 15.6 Indberetning og offentliggørelse af afgørelser 767
- 15.7 Den foreslåede fremtidige husdyrregulering 767
 - 15.7.1 Husdyrreguleringsudvalgets anbefalinger 768
 - 15.7.2 Høringsudkast til ændrede godkendelses- og tilladelsesregler 770

- 15.7.2.1 Regulering af anlæg baseret på en stip-
ladsmodel 771
- 15.7.2.2 Screeningsforudsætninger 773
- 15.7.2.3 Generel regulering i stedet for konkrete
vilkår 774

Kapitel 16.777

Miljøtilsyn, revurdering og miljøansvar

- 16.1 De danske tilsynsmyndigheder 779
 - 16.1.1 De statslige tilsynsmyndigheder 780
 - 16.1.2 Kommunernes virksomhedstilsyn 781
- 16.2 Fastlæggelsen af de(n) ansvarlige operatør(er) 782
 - 16.2.1 To alternative afgrænsninger efter miljøansvarsdi-
rektivet 783
 - 16.2.2 De danske loves operatørbegreb i sager om miljø-
skade 784
 - 16.2.3 Jordforureningslovens afgrænsning af forurene-
ren 785
 - 16.2.4 Grundejeransvar efter nogle miljølove 785
 - 16.2.5 Miljøbeskyttelses- og husdyrbruglovenes afgræns-
ning 785
 - 16.2.5.1 Bestemmende indflydelse 786
 - 16.2.5.2 Culpa-vurdering 787
 - 16.2.6 Indtræden i adressatrollen som erhverver af virk-
somhed 788
 - 16.2.6.1 Overtagelse af virksomhed i drift 788
 - 16.2.6.2 Ejerforholdet og rådighedskriteriet (inkl.
tålepåbud) 789
 - 16.2.7 Operatørens egenkontrol og indberetningsforplig-
telse m.v. 790
- 16.3 Obligatoriske tilsyn, -frekvenser og -planer 791
 - 16.3.1 Miljøinspektion ift. alle miljøpåvirkninger 792
 - 16.3.2 Miljøinspektionsplaner for regelmæssigt til-
syn 793
 - 16.3.2.1 Inspektionsplanens indhold 793
 - 16.3.2.2 Miljørisikovurdering 793
 - 16.3.2.3 Rutinemæssige tilsyn – basis hhv. priori-
teret tilsyn 794

- 16.3.2.4 Tilsynskampagner og opstartstilsyn 796
- 16.3.2.5 Inspektionsprogram for ikke-rutinemæssige tilsyn 796
- 16.3.3 Udvidede inspektionsplaner for risikoanlæg 797
- 16.3.4 Registrering og offentliggørelse af tilsynsrapporter 798
- 16.4 Retssikkerhedsprincipper ved udførelse af tilsyn 799
 - 16.4.4.1 Konstaterende hhv. konstitutive vilkår/påbud 799
 - 16.4.4.2 Tvangsindgrebsloven skal respekteres ift. oplysningskrav 800
- 16.5 Revurdering af miljøgodkendelser 802
 - 16.5.1 Operatørens oplysningsforpligtigelser og retsskyttelse 802
 - 16.5.1.1 Den danske gennemførelse – kontradiktionsregler 803
 - 16.5.2 Revurderingspligten efter IE-direktivet 804
 - 16.5.2.1 Afsluttet revurdering senest fire år efter BAT-konklusion 804
 - 16.5.2.2 Regelmæssig revurdering efter IE-direktivet 806
 - 16.5.2.3 Revurderingspligt i forureningsituationer 807
 - 16.5.3 Bedømmelsesgrundlag og evt. ændring af godkendelsesvilkår 807
- 16.6 Retskraft i otte år – med modifikationer 808
 - 16.6.1 De særlige undtagelser fra retskraftperioden 809
 - 16.6.1.1 Nye oplysninger om skadelige virkninger 809
 - 16.6.1.2 Forureningskader, der ikke kunne forudses 810
 - 16.6.1.3 Ændringer i BAT muliggør nedbringelse af emission 810
 - 16.6.1.4 Fravigelse begrundet i hensyn til driftssikkerhed og risiko 811
 - 16.6.1.5 Operatørens miljøansvarlighed 811

- 16.6.1.6 Lovhjemlet påbud mod fuld kompensati-
on 812
- 16.7 Påbud ved væsentlig forurening 812
- 16.8 Tilsynsbeføjelser ved ulovlige forhold 814
 - 16.8.1 Lovliggørelse af ulovlige forhold 815
 - 16.8.1.1 Retlig lovliggørelse 816
 - 16.8.1.2 Fysisk lovliggørelse og forbud 816
 - 16.8.1.3 Passivitet fra tilsynsmyndighedens si-
de 817
- 16.9 Myndighedens udførelse af fareafværgelse m.v. 818
 - 16.9.1 Overhængende alvorlig fare 818
 - 16.9.2 Virksomheder der ikke længere er i drift 818
 - 16.9.3 Refusionskravene rettet mod den ansvarlige 819
- 16.10 Miljøansvar 821
 - 16.10.1 Den danske samlelov og miljøskadeloven 822
 - 16.10.2 Miljøansvarsdirektivet er et rammedirektiv 823
 - 16.10.3 Miljøansvarsreglernes anvendelsesområde 824
 - 16.10.3.1 Den tidsmæssige udstrækning af ansva-
ret 824
 - 16.10.3.2 En afgrænsning ift. internationale kon-
ventioner 825
 - 16.10.4 Miljøskader – hvad er omfattet? 826
 - 16.10.4.1 Skade på beskyttede arter og naturty-
per 826
 - 16.10.4.2 Miljøskade på vandmiljøet 828
 - 16.10.4.3 Miljøskade på jord 829
 - 16.10.5 Et objektivt hhv. et culpa-ansvar for operatø-
ren 830
 - 16.10.6 Det økonomiske ansvar 832
 - 16.10.6.1 Mulighed for lempelse af det økonomi-
ske ansvar 832
 - 16.10.6.2 Fordelingen af betalingsansvaret 833
 - 16.10.7 Tilsynsmyndighederne skal dokumentere en år-
sagssammenhæng 834
 - 16.10.7.1 Tilsynspligt og hjemmel til undersøgel-
sespåbud 834
 - 16.10.7.2 Anvendelse af tålepåbud 835
 - 16.10.8 En handleforpligtelse for operatøren 835

- 16.10.8.1 Den danske gennemførelse – en påbudsmodel 836
- 16.10.8.2 Kommissionens åbningskrivelse 838
- 16.10.9 Myndighedens afgørelse vedr. miljøansvar 839
 - 16.10.9.1 Påbud om afhjælpning 839
 - 16.10.9.2 Kontradiktionspligt og anmodning om oplysninger 840
- 16.10.10 Bortfald af ansvar pga. subjektive forhold 840
- 16.10.11 Den berørte offentligheds processuelle rettigheder 841
- 16.10.12 Sagen skal oversendes af tilsynsmyndigheden til Miljøstyrelsen 842
- 16.10.13 Konstatering af en ansvarlig for miljøskade 843
 - 16.10.13.1 Krav om finansiel sikkerhedsstillelse 843
 - 16.10.13.2 Den berørte offentligheds initiativret 844
 - 16.10.13.3 Undersøgelsespåbud 844
- 16.10.14 Refusionskrav 844
- 16.10.15 Tidsfrist for dækning af omkostninger. 845

Kapitel 17.847

Basistilstandsrapport og definitivt driftophør

- 17.1 Farlige stoffer som reguleret ved EU-miljøretsakter 849
 - 17.1.1 Andre beskyttelsesregler imod emission af farlige stoffer 849
 - 17.1.2 Kemikalier og farlige industrielle aktiviteter 849
 - 17.1.3 Beskyttelsesregler relateret til affald 850
 - 17.1.4 Miljøansvarsreglerne har højeste prioritet 851
- 17.2 Virksomheder omfattet af basistilstandsrapportkrav 852
 - 17.2.1 Formålene bag reglerne om basistilstandsrapporter 853
 - 17.2.2 Ikrafttrædelsestidspunktet for pligten til at udarbejde rapporten 854
 - 17.2.3 Konkret behov for udarbejdelse af rapport? 854
 - 17.2.4 Revurdering inkluderer også basistilstandsrapport 855

- 17.3 Kravene til basistilstandsundersøgelsen 855
- 17.4 Indholdsmæssige krav til basistilstandsrapporten 856
- 17.5 Godkendelsesvilkår 857
 - 17.5.1 IE-anlæg omfattet af miljøbeskyttelsesloven 858
 - 17.5.1.1 Særlige vedligeholdelses- og egenkontrolvilkår 858
 - 17.5.1.2 Vilkår vedrørende definitivt ophør af IE-anlægsaktivitet 858
 - 17.5.2 Vilkår for visse IE-husdyrbrug 859
- 17.6 Hvornår er virksomheden definitivt ophørt? 859
- 17.7 Undersøgelingsforpligtelser 860
 - 17.7.1 Den relevante operatør 861
 - 17.7.2 Forudgående fremsendelse af oplæg til undersøgelse 861
- 17.8 Betydelig forurening hhv. væsentlig risiko for sundhed og miljø 862
 - 17.8.1 Vurderinger af forurening på ophørstidspunktet 863
 - 17.8.2 IE-anlæg omfattet af basistilstandsrapportkrav 863
 - 17.8.3 IE-anlæg, der ikke er omfattet af basistilstandsrapportkrav 865
 - 17.8.4 Rådighedskriterium og tålepåbud 866
 - 17.8.5 Jordforureningslovens påbudsbestemmelser anvendes subsidiært 866

Kapitel 18. 869

Klage- og efterprøvelsesmuligheder

- 18.1 Det kommunale tilsyn 872
 - 18.1.1 Hvem kan klage og hvordan? 872
 - 18.1.2 Statsforvaltningens efterprøvelseskompetence 872
 - 18.1.3 Statsforvaltningens reaktionsmuligheder 873
- 18.2 Folketingets Ombudsmand 874
- 18.3 Administrativ rekurs 875
 - 18.3.1 Århuskonventionens regler om "access to justice" 875

- 18.3.2 Retskrav efter EU's miljødirektiver og -forordninger 877
- 18.4 Lovbestemmelser om rekursadgang 878
 - 18.4.1 Endelighedsklausuler 878
 - 18.4.1.1 Stillingtagen til godkendelsespligten 879
 - 18.4.1.2 Stillingtagen til splidevandstilladelser 880
 - 18.4.1.3 Tilsynsafgørelser 880
 - 18.4.2 Administrativt fastlagte endelighedsklausuler 881
 - 18.4.3 Udelukkelse af administrative endelighedsklausuler 882
- 18.5 Procesforudsætninger ift. klager 883
 - 18.5.1 Klageberettigelse 883
 - 18.5.1.1 Individuel, væsentlig interesse (retlig interesse) 883
 - 18.5.1.2 Klageberettigelse for myndigheder 885
 - 18.5.1.3 Klageberettigelse for den berørte offentlighed 886
 - 18.5.1.4 Klageberettigelse for organisationer m.fl. efter dansk ret 887
 - 18.5.1.5 Klageberettigelse for 'enhver' ift. aktindsigt 889
 - 18.5.2 Klagefrister og formkrav baseret på digitalisering 890
 - 18.5.2.1 Obligatorisk anvendelse af digital klageindgivelse 890
 - 18.5.2.2 Undtagelser fra digital klageindgivelse 891
 - 18.5.2.3 Hvornår regnes klagefristen fra? 892
 - 18.5.3 Klagegebyr 893
- 18.6 Ankenævnenes sammensætning og virke 894
 - 18.6.1 Kommunalreformens betydning for sagsmængde og ændringer 895
 - 18.6.2 Natur- og Miljøklagenævnet – i realiteten to nævn 896

- 18.6.2.1 Sammensætning af nævnet i konkrete klagesager 898
- 18.6.2.2 Ressortændring og nedlæggelse 900
- 18.6.3 Høringsudkastet vedr. nyt Miljø- og Fødevareklagenævnet 900
- 18.6.4 Høringsudkast et vedr. nyt Planklagenævnet 902
- 18.7 Efterprøvelseskompetence og reaktionsmuligheder 903
 - 18.7.1 Fastlæggelse af jus og faktum 903
 - 18.7.2 Suspensiv virkning af klager over godkendelser hhv. revurdering 904
 - 18.7.3 Begrænsning af efterprøvelses- og reaktionskompetencer 905
 - 18.7.4 Vejledningspligt ved hjemvisning 906

Kapitel 19.907

Domstolenes efterprøvelse og håndhævelse

- 19.1 Procesforudsætninger 908
 - 19.1.1 Søgsmålsberettigelse 908
 - 19.1.1.1 Individuel væsentlig interesse (retlig interesse) 909
 - 19.1.1.2 Søgsmålsret for 'enhver' ift. afslag på aktindsigt 910
 - 19.1.1.3 Den berørte offentligheds søgsmålsret 911
 - 19.1.1.4 Den danske gennemførelse 914
 - 19.1.2 Ikke uoverkommeligt dyre procesmuligheder 914
 - 19.1.2.1 Rettighederne skal fremgå klart af den nationale lovgivning 915
 - 19.1.2.2 Kriterierne "ikke uoverkommeligt dyre" er fælles 915
 - 19.1.2.3 Kriterierne er både objektive og subjektive 916
 - 19.1.2.4 Sagsomkostninger i danske miljøsager 917
 - 19.1.3 Søgsmålsfrister 919
- 19.2 Efterprøvelse og evt. underkendelse 920
 - 19.2.1 Kan søgsmål tillægges opsættende virkning? 920

- 19.2.2 Domstolsprøvelsens omfang 922
 - 19.2.2.1 Effektivitets- og ækvivalensprincipperne skal respekteres 922
 - 19.2.2.2 Loyalitetspligtens betydning for efterprøvelsen 923
 - 19.2.2.3 Standardisering af skønnet begrænses 924
 - 19.2.2.4 De danske domstoles efterprøvelse er forsigtig 924
- 19.2.3 Reaktionsmuligheder 925
- 19.3 Erstatningsretlige søgsmål 926
 - 19.3.1 Det almindelige culpa-ansvar 926
 - 19.3.2 Offentligretligt erstatningsansvar 928
 - 19.3.2.1 De ansvarspådragende retsakter 928
 - 19.3.2.2 Passivitet som ansvarsgrundlag 930
 - 19.3.2.3 De værnede interesser 931
 - 19.3.3 Erstatningsansvar efter miljøerstatningsloven 931
 - 19.3.3.1 Sammenhæng med miljøgodkendelsesordning 931
 - 19.3.3.2 Økologisk balance og væsentlighed 932
 - 19.3.3.3 Almindelige erstatningsretlige forudsætninger 933
 - 19.3.3.4 De erstatningsberettigede og de relevante tab 933
 - 19.3.3.5 Tilsynsmyndighedernes refusionskrav 934
- 19.4 Strafansvar 934
 - 19.4.1 Kompetencefordelingen mellem EU og medlemsstater 934
 - 19.4.2 Miljødirektivets krav om anvendelse af straf 935
 - 19.4.2.1 Miljøstraffedirektivet 936
 - 19.4.2.2 IE-direktivets og andre direktivets bestemmelser om straf 937
 - 19.4.3 Anmeldelse af strafbare forhold 938
 - 19.4.4 Anklagemyndighedens oplysning af sagen 938
 - 19.4.5 Strafferegler i den danske miljølovgivning 939

- 19.4.5.1 Upræcise beskrivelser af gerningsindholdet 939
- 19.4.5.2 Legalitetsprincippet begrunder indskrænkende fortolkning 940
- 19.4.5.3 Strafansvar for grove lovovertrædelser 940

Regelregister	943
Referencer	961
Forkortelser	977
Stikord	983